Nationell lagstiftning

Austria

Inledning – Här hittar du information om det österrikiska rättssystemet och en översikt över österrikisk rätt.

Rättskällor

Typer av rättsliga instrument – beskrivning

Österrikisk rätt är huvudsakligen skriven (gesatztes) rätt.

Enligt Österrikes federala författning finns det, utöver federal (konstitutionell) lag, en **särskild** delstatslag i de nio delstaterna. Provinsens konstitutionella rätt får inte strida mot federal konstitutionell rätt och är därför **underordnad den**. I princip föreligger emellertid ingen sådan hierarki mellan förbundslagstiftning och delstatslagstiftning. Sedan 1988 har delstaterna också kunnat ingå internationella fördrag i frågor som ligger inom deras behörighetsområde. Yttre angelägenheter sköts emellertid på förbundsnivå.

Sedvanerättslig ställning och rättspraxis

Sedvanerätten spelar en mycket begränsad roll.

Högsta domstolens domar ger viktig vägledning om hur lagen ska tillämpas och är av stor betydelse, Lagstiftningen inom rättsväsendet erkänns dock inte formellt som en rättskälla.

Myndigheternas rättsakter

I princip omfattar staten suveränitetshandlingar – myndighetsbeslut som utfärdar förelägganden – lagar (lagstiftningsakter), förvaltningsbeslut (exekutiva åtgärder) och domstolsavgöranden (domstolshandlingar).

I lagstiftningen ska det anges för vilka förvaltningsmyndigheter är behöriga. Detta kan till exempel vara utfärdande av meddelanden (enskilda akter) eller antagande av förordningar (allmänna lagbestämmelser). Direkt myndighetsutövning och tvång kan också övervägas om det vid exempelvis polisinsatser krävs ett omedelbart offentligt ingripande för att förebygga faror.

Internationella rättskällor och EU-rätten

I den österrikiska **författningen** anges att allmänt erkända regler i internationell rätt är en del av den federala rätten, vilket innebär att internationella fördrag **införlivas** med det österrikiska rättssystemet (med eller utan specifik lagstiftning). Fördragsbestämmelsernas placering i det inhemska rättssystemet avgörs av innehållet.

För att internationella fördrag som ändrar eller kompletterar författningen ska godkännas av Nationalrat (det österrikiska parlamentets andra kammare, nedan kallat nationalrådet) gäller samma krav för beslutsmässighet som vid antagande av resolutioner om konstitutionell lagstiftning på federal nivå. Samma krav gäller för antagande av lagförslag och resolutioner som internationella fördrag som ändrar eller kompletterar lagen.

I princip ingår förbundspresidenten statsfördrag på begäran av förbundsregeringen eller en förbundsminister som bemyndigats av denna. Internationella fördrag av politisk natur som ändrar eller kompletterar lagstiftningen måste godkännas i förväg av nationalrådet. Förbundspresidenten kan uppdra åt förbundsregeringen eller relevanta regeringsledamöter att ingå vissa typer av internationella fördrag som varken är politiska eller ändrar eller kompletterar lagstiftningen.

Sedan Österrikes anslutning till Europeiska unionen den 1 januari 1995 fastställs i österrikisk konstitutionell rätt inte längre den relevanta grundläggande rättsordningen, utan även unionsrätten (**konstitutionalism**). Enligt den förhärskande uppfattningen har**unionsrätten företräde framför nationell rätt** och därmed även framför enkel federal konstitutionell rätt**, men** inte de grundläggande principerna i den federala konstitutionen.

Grundläggande akter

Civilrätt

I tvistemål utövas behörigheten i första instans vanligtvis av distriktsdomstolar och regionala domstolar. Utanför Wien handlägger även distriktsdomstolar och regionala domstolar handelsmål. Dessutom får de regionala domstolarna betalt för arbets- och socialförsäkringsärenden. Endast Wien har sin egen distriktsdomstol för handelsrättsliga frågor, sin egen handelsdomstol och sin egen arbets- och socialdomstol.

Behörigheten är i princip uppdelad mellan domstolarna beroende på tvistens art (objektiv behörighet) och fastställs på grundval av tvistens storlek i alla frågor som inte är så åtskilda från distriktsdomstolar eller regionala domstolar. Ärendetypen har alltid företräde framför värderingskriteriet.

Distriktsdomstolarna är behöriga på grundval av fordrans art, t.ex. i de flesta familjerättsliga tvister eller hyrestvister. De regionala domstolarna är behöriga på grundval av fordrans art, t.ex. tvister enligt lagen om atomansvar, lagen om officiellt ansvar, dataskyddslagen, konkurrens- och upphovsrättslagstiftningen. Distriktsdomstolarna är behöriga i mål där fordrans värde är upp till 15 000 EUR, och de regionala domstolarna är behöriga i mål där fordrans värde överstiger 15 000 EUR.

Var och en har allmän behörighet på grund av sin personliga anknytning till en domkrets. Talan väcks vanligtvis vid svarandens allmänna domstol. En privatpersons hemvist eller vanliga vistelseort bestäms normalt av den ort där privatpersonen har sin hemvist eller vanliga vistelseort. en person kan ha fler än ett forum. En juridisk persons hemvist bestäms vanligtvis av den ort där den juridiska personen har sitt säte.

Handelsrätt

Endast Wien har specialiserade tvistemålsdomstolar, nämligen Bezirksgericht für Handelssachen (Handelssachen) och Handelsgericht Wien (handelsdomstolen i Wien), och en särskild tvistemålsdomstol för arbets- och socialförsäkringsmål, nämligen Arbeit- und Sozialgericht Wien (Wiens arbets- och socialdomstol). I alla andra distrikt handläggs handelsrättsliga mål och mål som rör arbets- och socialförsäkringsrätt av de allmänna domstolarna. Territoriell behörighet i handelsrättsliga frågor och i mål som rör arbetsrätt och social trygghet regleras normalt av de allmänna civilprocessrättsliga reglerna.

Förvaltningsrätt

Förvaltningsrätten reglerar – i vid bemärkelse – offentlig rätt, förvaltningsorganens organisation och förvaltningsmyndigheternas processrätt, men även förhållandet mellan staten och dess medborgare, de som lagstiftningen riktar sig till och de materiella kriterierna för den offentliga förvaltningens beslutsfattande. På ett stort antal specifika områden inom förvaltningsrätten kan exempel nämnas medborgarskap och utländska medborgare, polis- och bygglagstiftning.

Utöver handlingar som är straffbara i domstol reglerar förvaltningsstraffrätten vad som utgör en administrativ förseelse enligt förvaltningsrätten.

Andra underområden i förvaltningsrätten är bestämmelser om administrativa förfaranden och (administrativt) rättsligt skydd. Förvaltningsmyndigheters beslut, t.ex. beslut, kan överklagas till förvaltningsdomstol.
Rättsreglernas hierarki
En federal konstitutionell standard kräver två tredjedels majoritet av rösterna i det nationella rådet, med minst hälften av medlemmarna närvarande.
En bestämmelse som åstadkoms genom ett sådant förfarande ska dessutom uttryckligen betecknas som ”konstitutionell lag” eller ”konstitutionell bestämmelse”.
När nationalrådet beslutar om förbundslagstiftning krävs å andra sidan att minst en tredjedel av ledamöterna är närvarande och att förslaget erhåller absolut majoritet av de avgivna rösterna.

1. Grundläggande principer i författningen

De vägledande principerna (de grundläggande principerna) i den österrikiska författningen är de viktigaste grundvalarna i den österrikiska rättsordningen:
den demokratiska principen
principen om maktdelning
rättsstatsprincipen
principen om republik.
den federala principen, och
den liberala principen.
Sammantaget utgör dessa vägledande principer den **konstitutionella ordningen**.
Den konstitutionella ordningen har stor betydelse. Om en ändring av den federala konstitutionen överger en av de vägledande principerna eller i grunden ändrar förhållandet mellan principerna, betraktas detta som **en övergripande förändring** och **kräver en folkomröstning**.

2. Primär och sekundär EU-rätt

Österrikes **anslutning till Europeiska unionen den** 1 januari 1995 innebar en grundläggande förändring av den österrikiska förbundsförfattningen. Sedan anslutningen fastställs i österrikisk konstitutionell rätt inte längre den relevanta grundläggande rättsordningen, utan även unionsrätten (**konstitutionalism**).
Enligt den förhärskande uppfattningen har**unionsrätten företräde framför nationell rätt** och därmed även framför enkel federal konstitutionell rätt, men inte de grundläggande principerna i den federala konstitutionen.

3. "Allmän" konstitutionell rätt på förbundsnivå

I den konstitutionella lagstiftningen anges den politiska verksamhetens ”spelregler”, eftersom denna reglerar följande:
lagstiftningsförfarandet
de viktigaste organens ställning i staten.
förhållandet mellan förbundsregeringen och delstaterna i lagstiftningsprocessen och när det gäller att tillämpa lagar.
de offentligrättsliga domstolarnas tillsyn över regeringens verksamhet.

4. Federala lagar

Författningens rättsstatliga grundprincip innebär att lagen är bindande för alla rättstillämpande myndigheter (förvaltning och domstolsväsende). Författningen fördelar lagstiftningsbefogenheter mellan förbundsregeringen och delstaterna.

Förordningar

Förordningar (Verordnungen**) är allmänna rättsliga bestämmelser som utfärdas av myndigheter. De är bindande** för alla som omfattas av dem. För utfärdande av tillämpningsbestämmelser, som används för att ange den närmare innebörden av mer allmänt hållen lagstiftning, finns en generell delegeringsordning som grundar sig på författningen. Förordningar som ändrar eller kompletterar lagen kräver ett uttryckligt konstitutionellt bemyndigande.

6. Beslut

Beslut (Bescheide) är i första hand förvaltningsrättsliga instrument för att verkställa lagen. De riktar sig till en eller flera personer som nämns i beslutet.

Lagstiftningsförfarandena

Lagstiftningsinitiativ

Lagförslag kan läggas fram för nationalrådet
Dessutom måste ett medborgarinitiativ som undertecknats av minst 100000 röstberättigade eller av en sjättedel av de röstberättigade i tre delstater läggas fram för nationalrådet.
I praktiken läggs de flesta lagförslag fram av förbundsregeringen. Lagförslag från förbundsregeringen måste antas enhälligt av förbundsregeringen (ministerrådet). Dessförinnan offentliggörs det lagförslag som utarbetats av den behöriga förbundsministern för övervägande av andra organ (delstater, intressegrupper).

Antagande av lagstiftning

Efter att ha antagits i nationalrådet måste lagförslag godkännas av förbundsrådet (Budgetlagstiftning på förbundsnivå behöver inte behandlas i förbundsrådet eftersom nationalrådet har exklusiv behörighet på detta område). Förbundskanslern överlämnar därefter lagförslaget till förbundspresidenten för underskrift.
Nationalrådet kan besluta att hålla en folkomröstning om ett lagförslag. En folkomröstning ska också hållas om en majoritet av nationalrådets ledamöter begär detta. I så fall måste ett lagförslag som redan antagits i nationalrådet godkännas i en sådan folkomröstning för att lagen ska bli giltig.
Därutöver krävs folkomröstning om varje grundläggande ändring av författningen.
Förbundspresidenten bekräftar med sin underskrift att den aktuella förbundslagstiftningen har kommit till på ett författningsenligt sätt. Underskriften ska sedan kontrasigneras av förbundskanslern.
En lag kan upphävas antingen uttryckligen (formellt upphävande) eller genom att det utfärdas en rättsregel vars innehåll strider mot den tidigare bestämmelsen (materiellt upphävande), utan att formellt slå fast att den tidigare bestämmelsen inte längre gäller (lex posterior derogat legi priori). Speciallagstiftning har företräde framför allmän lagstiftning (lex specialis derogat legi generali). Dessutom kan giltigheten av en lag redan från början begränsas.

Promulgation, offentliggörande och ikraftträdande

När lagen har undertecknats av förbundspresidenten (för att bestyrka författningen) och en kontrasignering av förbundskanslern offentliggörs den i den officiella tidningen.
Om inte annat föreskrivs i lagen (retroaktivitet eller Legisvakanz) träder en lag i kraft vid utgången av den dag då den offentliggörs i Österrikes officiella tidning.

Sätt att lösa konflikter mellan olika rättskällor

Som ett uttryck för den grundläggande rättsstatsprincipen har författningsdomstolen befogenhet att pröva lagars författningsenlighet och lagligheten i förordningar (så kallad rättslig prövning).

Författningsdomstolen avgör också ”behörighetskonflikter”, t.ex. mellan domstolar och förvaltningsmyndigheter, provinsiella och federala organ som hävdar att de är behöriga eller vägrar behörighet i samma mål.
Inom ramen för sin ”behörighet att fastställa behörighet” gör Författningsdomstolen även ett bindande fastställande av huruvida en lag eller verkställighet omfattas av förbundsregeringens eller delstaternas behörighet.
Det finns ingen prioritet för tillämpningen av den överordnade lagstiftningen i varje enskilt fall.

Rättsdatabaser (med motsvarande länkar)

Är samrådet kostnadsfritt?

Hur? Lagstiftning och rättspraxis kan nås kostnadsfritt online via Federal Legal Information System (RIS) på https://www.ris.bka.gv.at/.

På vilka språk finns databasen tillgänglig?

Databasen är i princip endast tillgänglig på tyska. En del allmän information och ett urval av lagstiftning finns på engelska via en engelskspråkig ingångssida (se länk: RIS Legal Information System (bka.gv.at)).

Vilka sökkriterier finns tillgängliga?

Den databas som ligger till grund för det federala rättsinformationssystemet (RIS) är uppdelad i olika tillämpningar, t.ex. ”federal lagstiftning konsoliderad”, ” Land Law Consolidated”, ”Federal Law Gazette autenticant from 2004”, ”Staat- und Bundesgesetzblatt 1945–2003” och andra. Förutom att tillhandahålla information om Republiken Österrikes lagstiftning (t.ex. konsoliderad federal och regional lagstiftning, rättspraxis) fungerar RIS också som ett rättsligt bindande offentliggörande av bland annat de federala officiella tidningarna (sedan 2004) och provinsstyrelserna (sedan 2014/15).
För varje ansökan finns det ett separat sökformulär med sökmöjligheter som är anpassade till den aktuella ansökan. I den oftast använda applikationen ” federal lagstiftning konsoliderad” kan sökningen begränsas till bland annat kriterierna ”sökord”, ”titel, förkortning”, ”publikationsorgan”, ”typ av lagstiftning”, ” indexnummer”, giltighetsdatum och tidsmässig räckvidd. Det är också möjligt att söka efter fullständig text i den övergripande datauppsättningen (förutsatt att den är på tyska).
Olika handböcker om underapplikationer finns under ”Hjälp/kontakt”. En RIS-sökmanual (se länken HandbuchBgblAuth.pdf (bka.gv.at)) stödertill exempel sökningen efter federala officiella kungörelser i deras rättsligt bindande (autentiska) version.

Senaste uppdatering: 15/12/2023

Det här är en maskinöversättning. Ägaren av sidan tar inget som helst ansvar för kvaliteten på den maskinöversatta texten.